

WEHNER TIBOR

Halál a kiállítóteremben

*(Elhangzott Hörcher László festőművész kiállításának megnyitóján,
a budapesti K.A.S. Galériában, 2016. december 7-én.)*

Úgy érezte, mindent megpróbált, de semmi sem sikerült. a városképek nem nagyon érdekeltek már senkit sem. korábbi szigorú elveit, művészeti meggyőződését feladva az utóbbi időben festett már könnyed, divatos képeket is, de galériása, g. g. azokra sem talált vevőt. hajnalonként újságkihordást vállalt, hogy valamiképpen fenntarthassa magát, de a műtermét így is be kellett zárnia, mert nem tudta fizetni a számlákat. helyzete egyre kínosabb lett, g. g. fontoskodással árnyalt mentegetőzéssel jelezte, hogy befektetései nem térülnek meg, a továbbiakban nem vállalhatja az anyagi kockázatot, ezért visszavonja képeit a piacról és kiállítási kérelmeit a jövőben elutasítja. ekkor hirtelen elhatározással úgy döntött, hogy az akcióművészet terepére lép. pokolba a képekkel, mondta az egyik füledt hangulatú vernisszáz után g. g.-nek - néhány flegma érdeklődő lézengett csak a szegényes büféasztal körül -, és arra kérte, hogy hirdesse meg az *öntömjénezés - a művész halála a kiállítóteremben* című akcióját, amellyel egy nyilvános előadás keretében zárja le kevés örömet és még kevesebb sikert hozó munkásságát. semmi nagyobb dráma, semmilyen véres, erőszakos cselekmény nem lesz - nehogy már nyilvános harakirire gondoljon valaki is -, a program természetes halál lesz a maga spontaneitásában és nemes egyszerűségében. kerüljük a harsány, színpadias effektusokat, és távol tartjuk magunkat a bulvár-szenzációktól is. de mi a garancia, akadékoskodott g. g., mi lesz, ha mégsem valósul meg a meghirdetett esemény? azzal nyugtatta meg, hogy megvan a megoldás: a meghívón és a reklámanyagokban csak az akció kezdő időpontját kell feltüntetni, a befejezését nem, és így senki sem reklamálhat, ha véletlenül mégis elhúzódná egy kicsit a dolog. na de mi az én hasznom ezen az egészen, okvetetlenkedett g. g., így is elég magas a bérleti díj, a villanyszámláról nem is szólva. próbálta meggyőzni, hogy az akció során nem kell égetni a villanyt, stílszerűen elég lesz négy gyertya, és ha rövid távon nem is, de hosszabb kifutási időszak alatt egészen biztosan megtérül a befektetés, mert akár egy új művészeti irányzat is kialakulhat (és erre korántsem csekély az esély). és ha megizmosodik ez a trend - mondjuk haláli halálművészetnek vagy művészi halálfutamnak nevezik majd a kritikusok az új, nemzetközivé terebélyesedő áramlatot -, akkor aztán a plafon a csillagos ég. (ez a csillagos ég-fordulat persze nem volt a legszerencsésebb, g. g. őt is ezzel hitegette még, amikor leadta az első képkontingenst, ismeretségük kezdetén, aztán az egészből nem lett semmi, a képek a raktárban porosodnak.) és mi a műsor pontos forgatókönyve, érdeklődött a galériás, hogyan zajlik majd az esemény? semmi különös, mondta, majd improvizálok, csupán az a fontos, hogy kéznél legyen a hullaszállítók telefonszáma, és arra kérte, hogy

ebben az esetben ne használja többé a műsor kifejezést. no de ki fogja megállapítani a halál beálltát? a hullaszállítók ugyanis szóba sem állnak velem, ha nincs hivatalos papír. ez így volt a közelmúltban is, amikor az egyik látogató halt meg az egyik tehetséges fiatal festő katartikus hatású képe előtt, dűnnyögött g. g., riasztanom kellett a mentőket, akik aztán kihívták a tisztiorvost, aki értesítette a rendőröket. ők is éktelen szirénázással érkeztek, volt itt jövés-menés, hatalmas felfordulás, de képet persze nem vett senki, ebből nekem elegendő van, még ha egy ilyen esetnek a reklámértéke valójában felmérhetetlen, akkor is. jegyzőkönyvek, halotti kivonatok, ettől okádnom kell. utolsó, nyomós érvként azt bizonygatta g. g.-nek, hogy tulajdonképpen itt a művészet haláláról van szó – és ez a lényege az egésznek –, ugyanis a művész halála a művészet halálává lényegül át a megrázó, totális esemény során, és a művészet kimúlásáról nem kell semmiféle papír: a halott művész ravatala is műalkotás, maga a művész-tetem is az, és a halotti menet is egy művészeti akció lesz, amelynek során a hullaszállítók valójában akció-asszisztensek, mint ahogy a temetésnél segédkező gyászhuszárok is azok. na jó, a temetőgondnokságot meg a járványügyiseket egy kicsit majd meg kell vesztegetni, de azt viszonylag olcsón meg lehet úszni. csak semmi nagyobb felhajtás. az a fontos, hogy megőrizzük az esemény bensőséges, egyszersmind a totális befogadói átélésének lehetőségét felkínáló jellegét. az elavult művészi tükröztetés-elmélet protagonistái elmehetnek a búsba, az átélés az egy másik minőség, és főként az a halál kontextusában. de a sírhelymegváltás még egy vidéki temetőben sem kis összeg, egy ilyen művészeti centrumban meg, mint a miénk, ezen a téren is csillagászatiak az árak. de, de, de... a galériás tudálékossága, újabb és újabb mondvacsinált problémája olyannyira felbosszantotta, hogy kezdett elmenni a kedve az egész akciótól. a művészet halála az okoskodás, ez a mondás (aminek eredetével kapcsolatban valamelyik görög sorstratégédiára gyanakodott) most különösen aktuális, gondolta: a fontoskodás ezúttal is keresztbe feküdt a művészet akció-halálának, és ezzel valójában a művészet valóságos halálát okozta a lappangó esztétikai terekben is. a veszteség óriási. a kár beláthatatlan. az egyetemes művészet mindent átfogó, pseudo-élettel álcázott világbirodalma ismét gazdagodott egy fehér folttal. kifordult a galériából és hazafelé – kapóra jött, hogy ezúttal végre nyitva volt – betért az anarchista toborzóirodába, és – viszonylag könnyű kiképzési szakaszban reménykedett – gondolkodás nélkül aláírta a jelentkezési ívet (a név rubrikában nyomtatott nagybetű és természetesen aláírás, és kissé megkönnyebbült, hogy foglalkozás-rovatot nem kellett kitölteni). amikor aztán körülnézett – a tágas, de egyébként zárt helyiség egy jó arányú kiállítóteremre emlékeztette –, teljesen megnyugodott: még sohasem járt ezen a helyen, és úgy érezte, utoljára volt itt.

Szentendre, Fő tér. Olaj, farostlemez.